

Crisi de l'educació a Catalunya

V

En tot organisme social per fortament constituït que sigui, surten de tant en tant individus més o menys indisiplinats que no s'adapten del tot a la manera especial d'esser del medi ambient que els rodeja, i n'emigren més o menys definitivament.

No tots ells tenen igual caràcter, essent impossible confondre'ls.

N'hi ha que són incapaços d'adaptar-se a cap medi social, i aquests si constitueixen família és d'aquelles que es califiquen de desorganitzades per quant en elles els fills creixen lliurement sense lligams socials ni morals de cap mena.

Antigament, no trobaven facilitats per a propagar-se, i poca influència exerciren en l'estat general de la societat, ja que llur acció pertorbadora sols deixava sentir els seus efectes quan, a conseqüència de guerres i de lluites intestines, l'anormalitat havia fet presa en el cos social. Avui es propaguen més aquestes famílies com tindrà ocasió de fer veure més endavant, perquè l'estat general de la societat no afavoreix, com abans, la formació familiar tradicional.

N'hi ha d'altres que si bé no s'adapten del tot a un ambient social és sols perquè els fa nosa alguna de les condicions pròpies d'ell; els quals poden esser un factor social excel·lent si llurs iniciatives fructifiquen, si saben treure partit dels elements que informen la societat on han anat.

En les antigues famílies catalanes sortiren alguns individus qui no s'avenien a l'extremada dependència a que estaven subjectes, i, sobre tot, no

volien seguir la ruta que el cap de casa els havia marcat, i creient-se amb forces per a resoldre les dificultats de l'existència per ells mateixos, emigraven per trobar la independència ambicionada.

Alguns, que, sense rompre amb la família emigraven temporalment amb el propòsit de retornar a la llar, si veien possibilitats de reeixir molt millor on eren que sotsmetent-se a la disciplina familiar, verificaven la ruptura contra la voluntat d'ells mateixos, perquè consideraven superior llur interès personal, que, per altra part, no creien amb pugna amb el de l'organisme familiar.

Si aquests emigrants, tant els inadaptats com aquells als qui no fan nosa els costums i manera d'esser propis de la terra, en el país nou contreïen matrimoni amb muller de diferent formació social, constituïen la família més en consonància amb el nou ambient en què es trobaven que amb aquell del qual procedien, i si tornaven al país introduïen un altre concepte de la societat familiar.

Els qui tornaven fadrins i es casaven a Catalunya eren més respectuosos amb la tradició catalana, sobretot en el cas de fincar-se i en el treballar a l'istil del país; però si comerciaven en gran escala o si vivien de rendes procedents del lloc on feren fortuna, prenien del sistema educatiu català el criteri de fer als pares responsables de l'establiment definitiu, i no formant un sol tot l'organisme familiar i el de treball anaren evolucionant en el sentit d'igualar el drets de tots els fills.

Tots aquests emigrants encara que de moment rompien les relacions amb la família originària, les renuaren generalment; de tal manera que fent el mateix que aquells altres qui s'allunyaren de la llar per dificultats de l'existència, atreïen els germans i nebots qui ambicionaven quelcom més que la mediocritat dels qui restaren a la pàtria; produint-se així una corrent emigratòria amb certa normalitat, la qual explica la creixença extraordinària de Barcelona on feren cap la majoria dels emigrants, uns directament i altres després d'una estada a Amèrica.

L'emigració a un punt determinat, iniciada per un aventurer amb iniciatives pròpies, ve continuada si té èxit pel joc de les influències familiars.

Aquell individu, qui ha aconseguit arrelar un establiment comercial a Barcelona o a una ciutat d'Amèrica, s'inclina naturalment a buscar els seus auxiliars entre els germans o nebots, amb preferència als estranys, sobre tot si veu possibilitat d'estendre el negoci. Per altra part, el pare qui busca per als fills que no han de continuar la casa, situacions estables que els permetin guanyar-se la vida amb llur treball, si bé mostra repugnància a l'expatriació d'aquell qui se'n va a la bona de Deu, per la inseguritat de l'èxit, no s'oposa a la d'aquell qui compta amb un bon costat, sobretot si el protector és de la família.

Avui encara a Barcelona es pot estudiar aquesta immigració, mercès al joc de les influències familiars, d'individus formats en la muntanya i en les

La indústria tapera

Font exclusiva de riquesa de la nostra població i de bona part de la contrada empordanesa, de la indústria tapera forçosament havem de parlar quan volem exposar al públic la nostra vida.

De Palamós, com de totes les poblacions sureres catalanes, han sortit negociants, els quals s'han donat la pena de viatjar per tot el món i d'establir cases de venda a tots els països, essent un fet incontrovertible que en el segle passat tot el món era tributari de Catalunya en el negoci de taps.

Tantost desenrotllada, amb energia gran, la indústria tapera ha vist sorgir dificultats. Els països estrangers consumidors de taps establiren fàbriques alimentades amb suros de Portugal i d'Algèria, lliures de drets de Duana, i els taps espanyols foren gravats amb drets d'entrada no petits. Com que aquests drets eren basats sobre el pes del suro, quedaren impossibilitades les vendes de taps flacs, i això causà la pèrdua dels mercats de Rússia i de Suècia.

El dret d'exportació de 50 pessetes la tona sobre el suro en panna no resultà ésser cap remei, ja que els fabricants estrangers es furnien dels suros portuguès i algerí. Molt ha parlat tothom d'una lliga de tots el països productors de la primera matèria, però fins ara no s'és fet res de positiu.

La diferència del canvi ha estat una altra dificultat per a la indústria.

I al costat de les contres apuntades, s'ha desenrotllat la crisi produïda per la transformació dels invents. El disc — fabricat primitivament als Estats Units, avui fabricat arreu — compost d'una càpsula metàl·lica i d'un disc de suro col·locat a l'interior, ha tingut grandios èxit. Resulta avui a la meitat o al terç del preu del tap i ofereix grans avantatges en el tapar i destapar les ampolles. Pot dir-se que el tap sencer ha passat a la història als Estats Units; la part més nombrosa d'ampolles són tapades amb disc a Mèxic i al Japó; a Europa el disc ha fet gran competència al tap, sobre tot en les aigües minerals. El dit invent s'ha subtilitzat encara, fabricant-se el disc aglomerat en escala imponent, ja que als Estats Units es gasten avui en dia 75 per 100 de discs aglomerats, per un 25 per 100 de discs de suro. Veritat que els aglomerats tenen per base els desperdicis del suro, però, amb tot, la crisi és important. En la nostra vila la fàbrica de discs de la «Corchera Internacional» té 60.000 metres quadrats d'extensió i 1.300 treballadors, havent-ne arribat a comptar, altre temps, 4.000.

La fàbrica també de discs, d'En Miquel Palet i Companyia, ofereix també molta importància.

Si la llei prohibitiva de l'alcohol als Estats Units arriba a ésser completada, nova crisi s'obrirà per a la indústria dels discs i dels taps en general.

També les transformacions per invent han afectat el treff, tap de xam-

pany, especialitat genuïnament catalana. Aquest tap, per a poder conservar el riquíssim vi amb la pressió de l'àcid carbònic, a la condició d'elasticitat ha de reunir-ne d'especials, que sols es troben en els suros de Catalunya, Extremadura, en escasses procedències d'Andalusia i en reduïdíssimes collites dels Pirineus francesos. La intervenció del trefí enganxat, això és, el tap format de dues peces unides amb cola, fou unànimement acceptada. Recentment, hi hagué la intervenció del tap aglomerat fet a base de desperdici de suro i amb tres discs superiors.

El consum dels taps trefins a França és com segueix:

Champagne.	60	millions
Saumorois . . .	20	id.
Reste de França.	15	id.

95 millions

La producció de taps de xampany a Catalunya pot fixar-se de 120 a 130 milions per any, la majoria dels quals són venuts a Champagne, i el restant als Estats Units, Itàlia, Europa Central i un xic també a Catalunya.

La fabricació tapera francesa tingué sed de fornir els productors de vi escumós; son Govern semblà ajudar-la, però davant la temeritat de semblant empresa, els interessats feren veure la raó al Govern. La fabricació de taps de xampany requereix el suro espanyol, reconegut com a superior a tots el suros de França, d'Algèria i fins de Portugal. De fa més d'un segle, la fabricació catalana ha atès complidament les necessitats de Champagne. Es d'augurar que la nostra indústria, treballant de ferm i anant a l'avantguarda de tots els invents, servarà la supremàcia.

Sembla incontestable el principi econòmic que, deixant entrada lliure als suros en panna i carregant drets dels taps, s'assegura la fabricació estrangera. Mes la pràctica proclama que el principi no és del tot triomfant. A la República Argentina va donar-se protecció a les fàbriques del país. Després de la prova, els grans consumidors d'aquella nació, com són, entre altres, la importantíssima cerveseria Quilmes, han hagut de recaure a demanar taps a Espanya. I la raó és clara: la indústria tapera produeix forçosament una complexitat de classes. Per a obtenir resultat, cal donar sortida a totes. Del contrari, esdevé la ruïna. Sura en això optimisme per a nosaltres. Es de desitjar, però, que l'Estat espanyol cessi de tenir en l'abandó la nostra indústria.

JOSEP MONTANER I BRUCH

MARTÍ MONTANER I BRUCH

Crònica local

Ja tothom descomptava per segura, la gran majoria del candidat republicà en Salvador Albert sobre el candidat carlí En Gomis Llambias, i per ço, ni moviment electoral hi hagué. Fou el resultat de Palamós: Albert, 678 vots; Gomis, 81. En la votació de compromissaris per a Senadors foren elegits per 24 vots en Josep Figa, regionalista i En Ramir Pagès, maurí. Així com en altres districtes és estat el Juny un mes de roent lluita política per tenir-hi també la preparació de les eleccions de Diputats Provincials, en el nostre ha regnat la pau. Els nacionalistes publicaren un manifest explicatiu de la llur inhibició.

En temps oportú, la brigada municipal adobà carrers i col·locà brancals de ferro al mig del Passeig del Port per il·luminar-lo elèctricament. Es una bella millora. En el moll nou, per donar fluid elèctric al far de la punta hi han pals no gaire bonics.

En preparació de projectar a l'hivern en les vetllades de l'Agrupació Catalanista les bel·leses naturals dels encontorns, la secció d'excursionisme prossegueix sa tasca. En sa última sortida, visità Tamariu i les esplèndides cales voreres i la famosa cova d'En Gispert de 105 metres de fondària.

Molt de treball, moltes despeses, tingueren l'Orfeó «Ocellada» i una sel·lecció d'aficionats al teatre per a representar l'inspiradíssim drama musical d'En Daudet i d'En Bizet. No aconseguí atreure atenció, però, en canvi, tots els assistents ne quedaren complaguts i admirats. L'Antònia Baró i l'Hortènsia Vilaseca realitzaren un treball acuradíssim; els aficionats senyoreta Maria Cors i els senyors Pagès, Plaja, Camós, Coll, Vilaseca, Lladó i Morata, gojosos d'interpretar l'art superior de l'obra, s'hi compenetraren obtenint bells efectes i excel·lent conjunt. L'Orfeó canta amb admirable afinació i justesa. De la collita d'aplaudiments ne corresponen al mestre Ferrer i també al merítíssim consueeta Sr. Riera qui, per ses condicions, esdevé altre director. Tothom feia vots per altra sessió semblant; nosaltres també.

El brillant petit actor que és En Morata, amb promences d'esdevenir gran, organitzà una funció teatral infantil al «Centre Econòmic» de general acceptació.

Hem tingut la joiosa festa del Corpus a la vetlla de la Festa Major. Portà el penó principal en la processó N'Antoni Llansó, fent-li costat En Juli Matas i N'Andreu Escoruela. Fins a les 7 no sortí del temple. Era una tarda lluminosa. L'Escolania i cantors de les orquestres, cantaren davant els altars que, en honrament de Déu, i com a repòs, ofereixen alguns particulars. La bellíssima custòdia gòtica, que ara dnu a pes de braços el R. senyor Recitor, era duta en andes, antany, segons consta en cròniques.

Al tritlleig de la mística jornada succeí el de festa major. No eren pocs

els qui, celebrant la festa, celebraven la pau del món. Fa de mal celebrar la pau mundial quan les bosses són escurades, com així s'esdevé en la nostra vila; més qui diners té els gastà forçosament en dies tals, perquè el Casino «La Unión» contractà un septimí de Barcelona, anomenat «Els Tzigans» i la cobla «Els Montgrins» de Torroella; el Casino «El Port», la cobla de La Bisbal, augmentada; el «Centre Federal», «Els Escolans» de Sant Sadurní de Noya; i el «Centre Econòmic», «La Principal» de Palafrugell. Aquesta Societat i el Cassino «El Port» aixecaren envelopat. En l'ofici Patronal, interpretà la Pontificalis de Perosi l'orquestra «Els Montgrins». Els dos primers jorns foren d'un temps amenaçador i en el tercer, com en ple hivern, va bufar tan fort tramuntanal, que els palaus de tela i oripells amenaçaren ruïna. Hagueren d'arredossar-se els balladors en les sales dels Casinos. Les damiselles, qui reganyen cama fins a genoll i ostenten la blancor o els polvos de l'escot, s'arrupien, tremoloses, com aurenets, sota flonjos abrigalls. Sort que la dansa refeïa. De si hi han hagut refredats per causa del temps extraordinari, els metges ho saben; segons veu general, apar que no. Totes les orquestres eren conegudes, llevat del Septimí. Es compost d'excel·lents músics qui toquen amb justesa i bé; tenen bona memòria i s'alcen tocant. Els llurs concerts feren la delícia dels oients. Com fos estimulante l'èxit de l'any 1918, En Jaume Borràs vingué a actuar en el present i obtenint èxit igual. Posà en escena *Montmartre* i *L'Alcalde de Stilmonte*. Del conjunt de la companyia no podem dir-ne tan de bé com del director, més per al resultat de gaudir d'una bona sessió, no té gaire pes la deficiència. Amb la satisfacció que donen les represes temps ha gruades, s'han renuat els jocs d'esport futbolístic en el camp llogat per l'Agrupació Catalanista. L'empenta del «Palamós F. C.» és estada insuperable. Lluità amb el «Deportiu» de Sant Feliu, guanyant per 3 goals contra 2; empatà a 1 goal en el partit amb el team de Palafrugell. Prometia ésser bella festa popular la d'entrega de les plaques de Wilson i d'Aliats, però tres membres de la Comissió i l'Orfeó «Ocellada», es retiraren, i l'orquestra estigué a punt de retirar-se, tot per haver sorgit un desacord darrerenc quan totes les gestions s'esgranaren en acord perfect. L'Alcalde Accidental i els republicans no volgueren a última hora «Els Segadors». En la festa parlaren els senyors Parera, Gafas, Vidal i Albert. També es procedí, però sense paraules, a l'entrega de la placa del malaurat González Hontòria, víctima de la primera inundació de Palamós.

A malgrat de les explicacions prescrites aparentadores de grandesa, magre fou la festa. No vingueren forasters. I es comprèn: Palafrugell dona el contingent més important de visitadors, i com que hi perdura el conflicte social, no està per a córrer festes. Es molt fàcil, noresmenys, que el conflicte es solucioni abans de la seva. Es tant trist no poder celebrar la festa tradicional. Aquí en algunes fàbriques, feren els obrers setmanada complerta ans de entrar en la setmana gaudiosa.

Segurament que la calor de canícula, feta a mitjan mes, ocasionà foc en

les serradures de la fàbrica Corchera Internacional i en la Maderera i Serrinera Española. Un i altre pogueren esser seguidament sufocats.

Per fi, el pailebot «Estrella del Mar» fou posat en surada.

Morí En Joan Quintà i Bagué, ex-regidor. Son enterrament fou molt concorregut per causa d'esser extens el cercol de ses amistats. (A. C. S.)

Hi hagué *verbena* a la Plaça de Wilson en la vetlla de S. Pere, i en la jornada de S. Pere, en Societats i cases particulars flamejaren banderes en senyal de la pau del món. El 28 de Juny de 1919 és dia històric.

Esport

Fút-bol

Es un faust succés el renaixement del Palamós F. C. El dia 24, o sigui el primer dia de la Festa, lluità amb l'Ateneu Deportivo de S. Feliu de Guixols, actuals campions de la província, i després d'un brillant partit va vèncer el Palamós per 3 goals a 2.

El dia 25, se presentà novament al camp el Palamós F. C. per jugar contra l'Ateneu Palafrugellenc.

En aquest partit s'hi va notar en gran manera el cansanci dels jugadors palamosins a causa del partit celebrat el primer dia i la falla d'en Miró en la seva línia devantera. A malgrat de tot, jugaren amb molt d'entusiasme, aconseguint acabar el partit amb l'empat a 1 goal.

No cal fer alabances dels jugadors forasters. Tant els campions com els palafrugellencs jugaren amb gran empenta i perfecció, no havent-hi distincions de cap mena.

Del Palamós encar que tots jugaren amb la bona voluntat i el gran entusiasme que ja he citat, mereixen la més cordial felicitació. en primer lloc, en Josep Joan qui va defensar la porta com en els seus millors temps; en Salvador i l'Arlà per les seves grans entrades i el petit Valls qui va aconseguir el goal de la victòria en el primer partit i el del empat en el segon.

El Palamós presentà l'equip següent: Josep Joan, Salvador, Arlà, Martinench, Franch, Rodríguez, Valls, Miró, Gadea, Goday i Cordoní.

El segon dia en Carreras va substituir a En Miró.

Nostra entusiasta felicitació i nostra ¡hurra! més encoratjadors enviem al Club que tant desitjàvem veure novament a les lluites fut-bolístiques recordant-nos el temps passat en el qual va conquerir el títol de Campió Provincial.

Coratge en la lluita i fè en la victòria, fut-bolistes palamosins, que el temps de glòria ja ha arribat.

JOSEP FRANCH.

Moviment del port durant el mes de Juny de 1919

ENTRADES		TONELATGES	SORTIDES		TONELATGES
Vapors	7	7.887	Vapors	7	7.887
Barcos de vela	19	987	Barcos de vela	18	974

Operacions de la Caixa d'Estalvis

Mes de Juny

Nombre d'imposicions	Quantitats imposades	Reintegres	Quantitats pagades	Llibretes noves
44	8.295	23	7.288'35	4

Registre civil

Mes de Juny

Naiements: 1. Oscar Ragel i Barti.—2. Victòria Domènech i Company.—3. Pilar Gòmez i Barona.

Defuncions: 1. Angela Alguacil i March, 7 anys.—2. Balbino Albí i Comas, 29 anys.—3. Joan Quintà i Bagu', 76 anys.—4. Adela Pallí i Cama, 28 anys.—5. Eulària Tauler i March, 75.

Matrimonis: 1. Arcadi Puig i Riembau amb Margarida Crosa i Plaja.—2. Baltasar Ramon i Maimó amb Paula Mateu i Mateu.—3. Josep Sureda i Coll amb Pilar Deulofeu i Estrach.—4. Pere Ureña i Mèndez amb Josepa Font i Mollera.

CICLES SANROMÀ

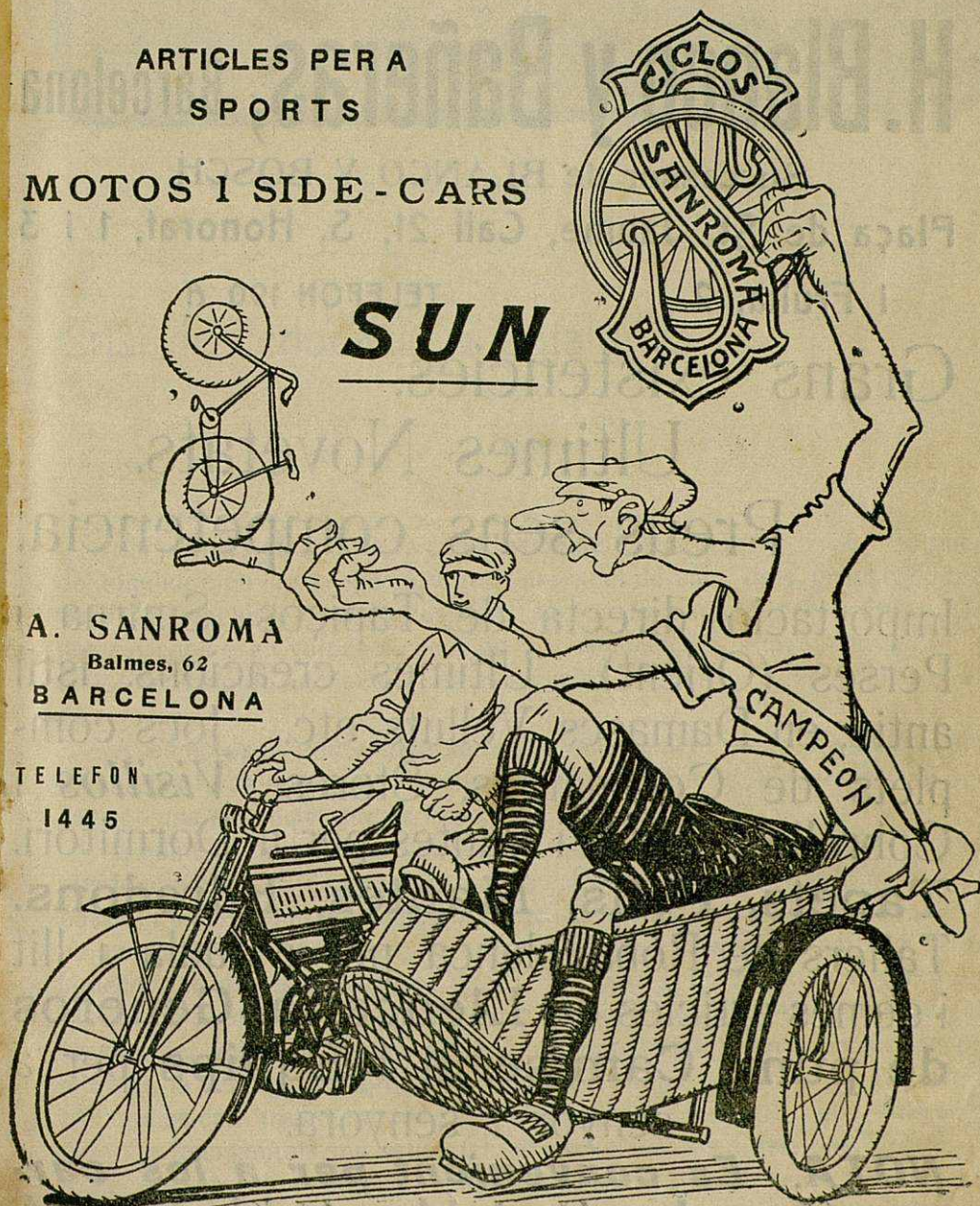
ARTICLES PER A
SPORTS

MOTOS I SIDE-CARS

SUN

A. SANROMA
Balmes, 62
BARCELONA

TELEFON
1445

ALFOMBRES - TAPICERIES

Tot quant se fabrica a Europa per a decorar, se troba en els
GRANS MAGATZEMS A L'ENGROS I AL DETALL

H. Blanco y Bañeras, Barcelona

Successor de BLANCO Y BOSCH

Plaça de St. Jaume, Call 21, S. Honorat, 1 i 3

i Fruita, 2.

TELEFON 190 A

Grans existencies.

Ultimes Novetats.

Preus sens competencia.

Importació directa de Tapiços, Smirna i Perses (Orient). Ultimes creacions, istil antic, en Damasc, Velluts, etc. Jocs complets de Cortinatges, Stores, *Visillos* i Cobrellits de Tul i Puntetes per a Dormitori. **Tapets, Pells, Mantes, Edredons.** Tallers de Roba blanca per a taula i llit i demés articles de **Llenceria, Gèneros de punt, Camiseria i Equips** per a senyor i senyora.

NOTA. *Es convenient per a les carpetes saber les mides de l'habitació.*